

Det gamle hus

Der var omme i gaden et gammelt, gammelt hus, det var næsten tre hundrede år, det kunne man læse sig til på bjælken, hvor årstallet var skåret ud tillige med tulipaner og humleranker; der stod hele vers bogstaveret som i gamle dage, og over hvert vindue var der i bjælken snittet et ansigt, som vrængede; den ene etage gik et langt stykke ud over den anden, og lige under taget var en blyrende med dragehoved; regnvandet skulle løbe ud af gabet, men det løb ud af maven, for der var hul på renden.

Alle de andre huse i gaden var så nye og så nette, med store ruder og glatte vægge, man kunne nok se at de ville ikke have noget at gøre med det gamle hus; de tænkte nok: "Hvor længe skal det skrummel stå til spektakel her i gaden; så løber karnappen sådan ud, at ingen fra vore vinduer kan se hvad der sker i den kant! Trappen er så bred som til et slot og så høj som til et kirketårn. Jerngelænderet ser jo ud som døren til en gammel begravelse, og så har det messingknapper. Det er flovt!"

Lige overfor i gaden var også nye og nette huse og de tænkte som de andre, men ved vinduet her sad en lille dreng med friske røde kinder, med klare strålende øjne, han syntes rigtignok bedst om det gamle hus, og det både i solskin og i måneskin. Og så han over på muren, hvor kalken var gået af, så kunne han sidde og udfinde der alle de underligste billeder, akkurat hvorledes gaden havde set ud før med trapper, karnapper og spidse gavle; han kunne se soldater med hellebarder, og tagrender der løb om som drager og lindorme. ? Det var rigtignok et hus at se på! og derovre boede en gammel mand, som gik i skægsbukser, havde en kjole med store messingknapper og en paryk, som man kunne se var en virkelig paryk. Hver morgen kom der til ham en gammel karl, som ryddede op og gik ærinder, ellers var den gamle mand i de skægsbukser ganske alene i det gamle hus; imellem kom han hen til vinduesruden og så ud, og den lille dreng nikkede til ham, og den gamle mand nikkede igen, og så var de bekendte og så var de venner, skønt de aldrig havde talt med hinanden, men det kunne da også være det samme.

Den lille dreng hørte sine forældre sige: "Den gamle mand derovre har det meget godt, men han er så skrækkelig ene!"

Næste søndag tog den lille dreng og svøbte noget ind i et stykke papir, gik ned i porten, og da han, som gik ærinder, kom forbi, sagde han til ham: "Hør! vil du bringe den gamle mand derovre dette fra mig! jeg har to tinsoldater, dette er den ene; han skal have den, for jeg ved at han er så skrækkelig ene."

Og den gamle karl så ganske fornøjet ud, nikkede og bar tinsoldaten over i det gamle hus. Siden kom der bud, om den lille dreng ikke havde lyst til selv at komme over at gøre besøg, og det fik han lov til af sine forældre, og så kom han over i det gamle hus.

Og messingknapperne på trappegelænderet skinnede meget stærkere end ellers, man skulle tro at de var poleret i anledning af besøget, og det var som om de udskårne trompetere ? for der var udskåret i døren trompetere, som stod i tulipanerne ? blæste af alle kræfter, kvinderne så meget tykkere ud end før. Jo de blæste: "Tratteratra! den lille dreng kommer! tratteratra!" ? og så gik døren op. Hele gangen var med gamle portrætter, riddere i harnisk og fruer i silkekjole; og harniskerne raslede og silkekjolerne raslede! ? Og så kom der en trappe, den gik et stort stykke opad og et lille stykke ned ? og så var man på en altan, der rigtignok var meget skrøbelig, med store huller og lange sprækker, men der voksede græs og blade op af dem alle sammen, for hele altanen udenfor, gården og muren, var med så meget grønt, det så ud som have, men det var kun en altan. Her stod gamle urtepotter, som havde ansigt og æselører; blomsterne de voksede nu ligesom de ville. I den ene potte løb det over alle bredder med nelliker, det vil sige med det grønne, skud ved skud, og ganske tydeligt sagde det: "Luften har klappet mig, solen har kysset mig og lovet mig en lille blomst på søndag, en lille blomst på søndag!"

Og så kom de ind i et kammer, hvor væggene var med svinelædersbetræk og der var trykt guldblomster på.

"Forgyldning forgår,
Men svinelæder består!"
sagde væggene.

Og der stod lænestole så højryggede, så udskårne, og med arme på begge sider. "Sid ned! sid ned!" sagde de. "Uh, hvor det knager i mig! nu får jeg nok gigt ligesom det gamle skab! Gigt i ryggen, uh!"

Og så kom den lille dreng ind i stuen hvor karnappen var, og hvor den gamle mand sad.

"Tak for tinsoldaten, min lille ven!" sagde den gamle mand. "Og tak fordi du kommer over til mig!"

"Tak! Tak!" eller "Knak! Knak!" sagde det i alle møblerne; de var så mange at de næsten stod hverandre i vejen for at se den lille dreng.

Og midt på væggen hang et skilderi med en dejlig dame, så ung, så glad, men ganske klædt på, som i gamle dage, med pudder i håret og klæder, som stod stive; hun sagde hverken "tak" eller "knak," men så med sine milde øjne på den lille dreng, som straks spurgte den gamle mand: "Hvor har du fået hende?"

"Omme hos marskandiseren!" sagde den gamle mand. "Der hænger så mange billeder; Ingen kender eller bryder sig om dem, for de er begravet alle sammen, men i gamle dage har jeg kendt hende, og nu er hun død og borte i et halvt hundrede år!"

Og under skildriet hang bag glas en buket visne blomster; de var vist også et halvt hundrede år, så gamle så de ud. Og perpendiklen på det store ur gik frem og tilbage, og viseren drejede, og alting i stuen blev endnu ældre, men det mærkede de ikke.

"De siger hjemme," sagde den lille dreng, "at du er så skrækkelig ene!"

"Oh," sagde han, "de gamle tanker, med hvad de kan føre med sig, kommer og besøger mig, og nu kommer du jo også! ? Jeg har det meget godt!"

Og så tog han ned af hylden en bog med billeder, der var hele lange optog, de forunderligste kareter, som man ikke ser dem nu til dags, soldater som klør knægt og borgere med vajende faner; skrædderne havde deres med en saks, som blev holdt af to løver og skomagerne deres uden støvle, men med en ørn, som havde to hoveder, for skomagerne må have alting således at de kan sige: Det er et par. ? Jo det var en billedbog!

Og den gamle mand gik ind i den anden stue for at hente syltetøj, æbler og nødder; ? der var rigtig nok velsignet ovre i det gamle hus.

"Jeg kan ikke holde det ud!" sagde tinsoldaten, som stod på dragkisten; "her er så ensomt og så sørgeligt; nej, når man har været i familieliv, kan man ikke vænne sig til dette her! ? Jeg kan ikke holde det ud! Den hele dag er så lang og aftenen er endnu længere! her er slet ikke, som ovre hos dig, hvor din fader og moder talte så fornøjede, og hvor du og alle I søde børn gjorde sådant et dejligt spektakel. Nej, hvor den gamle mand har det ensomt! tror du han får kys! tror du han får milde øjne, eller juletræ! Han får ikke noget, uden begravelse! ? jeg kan ikke holde det ud!"

"Du må ikke tage det så sørgeligt!" sagde den lille

dreng; "jeg synes her er så dejligt; og alle de gamle tanker, med hvad de kan føre med sig, kommer jo og gør besøg!"

"Ja, dem ser jeg ikke, og dem kender jeg ikke!" sagde tinsoldaten, "jeg kan ikke holde det ud!"

"Det må du!" sagde den lille dreng.

Og den gamle mand kom med det mest fornøjede ansigt, det dejligste syltetøj, æbler og nødder, og så tænkte den lille dreng ikke på tinsoldaten.

Lykkelig og fornøjet kom den lille dreng hjem, og der gik uger og der gik dage, og der blev nikked til det gamle hus og fra det gamle hus, og så kom den lille dreng derover igen.

Og de udskårne trompetere blæste: "tratteratra! der er den lille dreng! tratteratra!" og sværd og rustning på ridderbillederne raslede og silkekjolerne raslede, svinelæderet talte, og de gamle stole havde gigt i ryggen: "av!" det var akkurat ligesom første gang, for der ovre var den ene dag og time ligesom den anden.

"Jeg kan ikke holde det ud!" sagde tinsoldaten, "jeg har grædt tin! her er alt for sørgeligt! lad mig hellere gå i krig og miste arme og ben! det er dog en forandring. Jeg kan ikke holde det ud! ? nu ved jeg hvad det er at have besøg af sine gamle tanker, med hvad de kan føre med! jeg har haft besøg af mine, og du kan tro, det er ingen fornøjelse i længden, jeg var til sidst nær ved at springe ned af dragkisten. Alle I derovre i huset så jeg så tydeligt, som om I virkelig var her; det var igen den søndag morgen, som du ved nok! alle I børn stod foran bordet og sang eders salme, som I synger den hver morgen; I stod andægtige med foldede hænder, og fader og moder var lige så højtidelige, og så gik døren op, og den lille søster Maria, som ikke er to år endnu, og som altid danser når hun hører musik eller sang, hvad slags det endogså er, blev sat ind, ? hun skulle det nu ikke, ? og så begyndte hun at danse, men kunne ikke komme i takt, for tonerne var så lange, og så stod hun først på det ene ben og hældede hovedet helt forover, og så på det andet ben og hældede hovedet helt forover, men det ville ikke slå til. I stod meget alvorlige, alle sammen, skønt det var nok svært, men jeg lo indvendig og derfor faldt jeg ned af bordet og fik en bule, som jeg endnu går med, for det var ikke ret af mig at le. Men det hele går nu igen inden i mig, og alt hvad jeg sådan har oplevet; og det er nok de gamle tanker med hvad de kan føre med! ? Sig mig, om I synger endnu om søndagen? sig mig lidt om den lille Maria! og hvordan har min kammerat det, den anden tinsoldat! ja han er

rigtignok lykkelig! ? jeg kan ikke holde det ud!"

"Du er foræret bort!" sagde den lille dreng, "du må blive. Kan du ikke indse det?"

Og den gamle mand kom med en skuffe, hvori der var meget at se, både "kridthus," og "balsambøsse," og gamle kort, så store og så forgyldte, som man aldrig ser dem nu. Og der blev åbnet flere skuffer og klaveret blev åbnet, det var med landskab indvendigt på låget, og det var så hæst da den gamle mand spillede på det; og så nynnede han en vise.

"Ja, den kunne hun synge!" sagde han og så nikkede han til portrættet, som han havde købt hos marskandiseren, og den gamle mands øjne de skinnede så klare.

"Jeg vil i krig! jeg vil i krig!" råbte tinsoldaten så højt han kunne og styrtede sig lige ned på gulvet. ?

Ja, hvor blev han af? Den gamle mand søgte, den lille dreng søgte, borte var han og borte blev han. "Jeg finder ham nok!" sagde den gamle, men han fandt ham aldrig; gulvet var alt for åbent og hullet; ? tinsoldaten var faldet gennem en sprække og der lå han som i åben begravelse.

Og den dag gik og den lille dreng kom hjem, og ugen gik og der gik flere uger. Vinduerne var ganske frosne; den lille dreng måtte sidde og ånde på dem for at få et kighul over til det gamle hus, og der var sneen fyget ind i alle snirkler og indskrifter, den lå helt op over trappen, ligesom om der var ingen hjemme, og der var heller ingen hjemme, den gamle mand var død!

Om aften holdt en vogn udenfor, og ned i den bar man ham i hans kiste, han skulle ud at ligge på landet i sin begravelse. Der kørte han nu, men ingen fulgte, alle hans venner var jo døde. Og den lille dreng kyssede på fingeren efter kisten, da den kørte.

Nogle dage efter blev der auktion på det gamle hus, og den lille dreng så fra sit vindue, hvor man bar bort: den gamle riddere og de gamle damer, urtepotterne med lange ører, de gamle stole og de gamle skabe; noget kom her og noget kom der; portrættet af hende, som var fundet hos marskandiseren, kom til marskandiseren igen, og der hang det altid, for ingen kendte hende mere, ingen brød sig om det gamle billede.

I foråret rev man huset selv ned, for det var et skrummel, sagde folk. Man kunne se fra gaden lige ind i stuen til det svineskindsbetræk, som blev flænget og revet; og det grønne om altanen hang ganske vildsomt om de faldende bjælker. ? Og så blev der ryddet op.

"Det hjalp!" sagde nabohusene.

* * *

Og der blev bygget et dejligt hus med store vinduer og hvide, glatte mure, men foran, hvor egentligt det gamle hus havde stået, plantedes en lille have og op af nabovens mure voksede vilde vinranker; foran haven kom et stort jerngitter med jernport, det så stadseligt ud, folk stod stille og kiggede derind. Og spurvene hængte sig i snesevis, på vinrankerne, snakkede i munden på hverandre, så godt de kunne, men det var ikke om det gamle hus, for det kunne de ikke huske, der var gået så mange år, at den lille dreng var vokset op til en hel mand, ja en dygtig mand, som hans forældre havde fornøjelse af; og han var lige blevet gift og med sin lille kone flyttet ind i huset her, hvor haven var; og han stod hos hende dér idet hun plantede en markblomst, som hun fandt så yndig. Hun plantede den med sin lille hånd og klappede jorden til med fingrene. ? Av! hvad var det? Hun stak sig. Der sad noget spidst lige op af den bløde jord.

Det var ? ja tænk! det var tinsoldaten, ham som var blevet borte oppe hos den gamle mand, og var rumlet og tumlet mellem tømmer og grus og til sidst havde ligget mange år i jorden.

Og den unge kone tørrede soldaten, først med et grønt blad og så med sit fine lommetørklæde, det havde sådan en dejlig lugt! og det var for tinsoldaten, ligesom om den vågnede op af en dvale.

"Lad mig se ham!" sagde den unge mand, lo og rystede så med hovedet. "Ja, ham kan det nu ikke være, men han husker mig på en historie med en tinsoldat, jeg havde, da jeg var en lille dreng!" og så fortalte han sin kone om det gamle hus, og den gamle mand, og om tinsoldaten han sendte over til ham, fordi han var så skrækkelig ene, og han fortalte det så akkurat, som det virkelig havde været, så at den unge kone fik tårer i øjnene over det gamle hus og den gamle mand.

"Det kan dog være at det er den samme tinsoldat!" sagde hun, "jeg vil gemme den og huske på alt, hvad du har fortalt mig; men den gamle mands grav må du vise mig!"

"Ja, den ved jeg ikke," sagde han, "og ingen ved den! alle hans venner var døde, ingen passede den, og jeg var jo en lille dreng!"

"Hvor han må have været skrækkeligt ene!" sagde hun.

"Skrækkeligt ene!" sagde tinsoldaten, "men dejligt er det, ikke at blive glemt!"

"Dejligt!" råbte noget tæt ved, men ingen uden tinsoldaten så, at det var en lap af det svinelædersbetræk, det var uden al forgyldning, det så ud som våd jord, men en mening havde det, og den sagde det:

"Forgyldning forgår,

Men svinelæder består."

Dog, det troede tinsoldaten ikke.

* * *